

Hírlevél

BEVEZETŐ

2018. IV. évfolyam 2. szám

Második negyedéves hírlevelünk fókuszrovatában egy olyan kutatásról olvashatnak, amelynek fő kérdése, hogy milyen hatással van az információs technológia fejlődése, az internetezés elterjedése az egészségügyi rendszerekre, hogyan hat ez a szereplők közti információs aszimmetriára és az egészségügy hatékonyságára. A kutatók bemutatják a magyar lakosság egészségügyi célú internethasználatra vonatkozó felmérésüket és a kapcsolódó nemzetközi eredményeket.

Fejlesztéspolitikával foglalkozó pécsi kutatónk a hazai középvállalati szektor jellemzőit vizsgálja, a Közgazdaság-tudományi Intézet munkatársai pedig egy lezárult nemzetközi kutatás eredményeire támaszkodva mutatják be a marginalizálódott társadalmi csoportok felzárkóztatásának szakpolitikai eszközeit, azok sikerességének tényezőit. Megismerhetik a közvetlen külföldi tőke-befektetésekkel foglalkozó interdiszciplináris kutatócsoportot, amely a három intézet együttműködésén alapszik, továbbá olvashatnak rendezvényeinkről, kutatóink friss publikációiról és a közeljövőben várható konferencia szerepléseikről. Kellemes olvasást kívánunk!

FÓKUSZBAN

A tartalomból

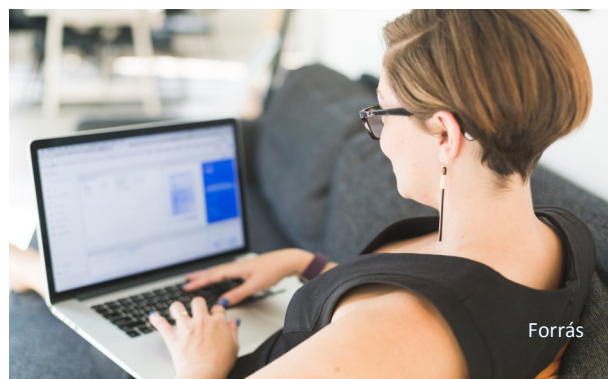
Fókuszban Egészségipar az „internetkorszakban”	1
Bemutakozik az az FDI kutatócsoport	5
Kutatási beszámoló A hazai középvállalati szektor szerepe az ipar területi versenyképességében	6
Társadalmi innováció	8
Hírek, kitüntetések	9
Könyvismertetés	10
Eseménynapló április – július	11
Válogatás friss publikációinkból	12
Programajánló	13

Egészségipar az „internetkorszakban”

Major Iván – Ozsvald Éva: *Google-beteg. Egészségügy a világban az internet korszakában.* Akadémiai Kiadó, Budapest, 2018.

Az elmúlt másfél évtized meghatározó technikai-technológiai, majd gazdasági és társadalmi változásait a világ szinte minden országában a kommunikáció és az információáramlás forradalmi átalakulása idézte elő. Ezt az időszakot joggal tekinthetjük a schumpeteri „alkotó rombolás” (creative destruction) periódusának (*Schumpeter, 1942*). Ennek az igen összetett folyamatnak mi csupán egyetlen elemével foglalkozunk: miként alakítja át az emberek – és az egészségügyi szakemberek – hozzáférése az online egészségügyi információkhoz a páciensek és az egészségügyben dolgozók kapcsolatrendszerét. Azt is elemezzük, hogy az egészségügy más szintjein – így például az intézmények és dolgozók között, vagy az állami szabályozók és az egészségügyi intézmények között – fennálló, sok esetben kétoldalú aszimmetrikus információ miként hat az egészségügy szereplőinek érdekeltségi viszonyaira.

Korábban az orvosok „információs monopóliuma” a betegségekkel és azok kezelésével kapcsolatban a betegeket teljesen alárendelt, kiszolgáltatott helyzetben tartotta. Az elmúlt években azonban ez az aszimmetrikus helyzet alapvetően megváltozott.

Forrás

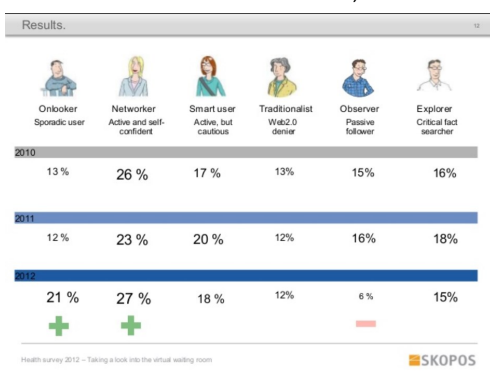
Tüneteivel, azok lehetséges okaival és a kezeléssel kapcsolatban a beteg, még mielőtt felkeresné az egészségügyi intézményt, szinte minden információhoz online hozzájuthat. Mindez nem teszi semmissé az orvos kompetenciáját a beteg kezelésével kapcsolatban, de gyökeresen megváltoztatja a beteg és az orvos közötti „erőviszonyokat”: a páciens egyre inkább az egészségügyi ismeretek birtokában lévő partnerként, semmint kiszolgáltatott félként fordul az orvoshoz.

Az internethasználat azonban nem csupán egyfajta módon befolyásolja a beteg–orvos viszonyt – a kiegyensúlyozottabb kapcsolat megteremtésének lehetősége mellett –, az számos más, adott esetben negatív hatással is járhat. Laugesen és szerzőtársai (2015) empirikus kutatása megállapította, hogy miközben a betegek internethasználata csökkenti az aszimmetrikus információkból fakadó távolságot köztük és az orvosuk között, sok esetben mindez azzal a negatív következménnyel jár, hogy a beteg nem követi orvosát egészségügyi tanácsait, előírásait. Az orvos előírásait nem követők aránya a különböző országokban 25 és 80 százalék között változik, és a szerzők szerint csak az Egyesült Államokban évente körülbelül 125 ezer betegnek a – ez a kórházban ápoltak 19 százalékának – halálát okozza ez. Emellett az orvosi előírásokat nem követők súlyosbodó egészségügyi problémái miatt az Egyesült Államok éves egészségügyi kiadásai 100 milliárd dollárral emelkednek (Laugesen és szerzőtársai, 2015, 3. o.). A kutatások eredményei azt is egyértelműen igazolták, hogy az orvos javaslatait, előírásait követők gyógyulása gyorsabb, egészségi állapotuk stabilabb, mint az elutasítóké.

Nemzetközi kitekintés

A Skopos piackutató cég 2012. évi reprezentatív felméréséből származó németországi adatok arról tanúskodnak, hogy a lakosság egyre nagyobb hányada támaszkodik az interneten elérhető információkra

Német internethasználói típusok a SKOPOS MSL nemzeti felmérésében, 2012

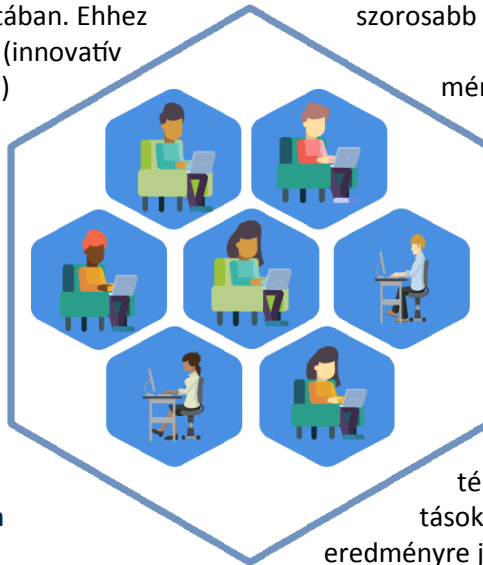
Forrás

egészségügyi problémák esetén. A 2012. évre vonatkozó adatok szerint az egészségüggyel kapcsolatos általános témákban a német lakosság 74 százaléka az interneten keres elsősorban információt. A megkérdezettek több mint egyharmada állította azt, hogy az „internet-gyógyítás” nem rosszabb, mint a körzeti orvossal vagy gyógyszerésszel történő konzultáció, 17 százalékuk pedig „Dr. Google” tanácsait elegendőnek tartva, recept nélkül kapható gyógyszert vásárol, és egyáltalán nem fordul orvoshoz. A felmérésből az is kiderült, hogy a felhasználók tudatában vannak, hogy nagy a szórás a különböző forrásból származó egészségügyi információk hitelességében és pontosságában. A német fogyasztók által legmegbízhatóbbnak tartott online források az orvosok és a betegbiztosítók saját weboldalai. Az internetes fórumokban csak kevesen bíznak, és a bloggereknek is csak 20 százalékuk hisz. Ugyancsak feltűnő a gyógyszeripari cégekkel szembeni nagyfokú bizalmatlanság: a megkérdezetteknek csak 19 százaléka tartja hitelesnek az általuk online közölt információkat. A szakértők ezt a jelenséget az iparral szembeni általános bizalmatlanságból vezetik le.

Ugyancsak tanulságosak a Franciaországban végzett empirikus vizsgálat – a French Health Barometer, 2010 – eredményei (Beck és szerzőtársai, 2011). 2010-ben a francia 15–30 éves korosztály fele használta az internetet egészségügyi célokra. Az e-health nyújtotta lehetőségeket leginkább a nők – a csoporton belül is nagyobb arányban a gyermekesek – és a magasabb gazdasági-kulturális társadalmi rétegekbe tartozók használták. A megkérdezettek 80 százaléka az internetről beszerezhető egészségügyi információkat megbízhatónak véli.

Zulman és szerzőtársai (2011) az egyesült államokbeli internethasználók közötti különbségek egyik legfontosabbikára, az életkorbeli eltérésekből adódó különböző használati intenzitásra mutatott rá: 2008-ban az Egyesült Államokban az internetet a felnőtt lakosság 61 százaléka használta egészségüggyel kapcsolatos információk beszerzésére. Ez az internethasználók 83 százalékát jelentette. Az összesített adatok mögött azonban életkorcsoportoként nagy eltéréseket találunk. Az időskorú lakosság döntő többsége egy vagy több krónikus betegségben szenved, azaz ez a demográfiai csoport lenne az, amelyik a legtöbbet profitálhatna az „e-health” nyújtotta kényelmes és költséghatékony eszköztárból. A nyolc évvel ezelőtti adatok azonban azt mutatják, hogy ez a korcsoport messze alulreprezentált az egészségügyi weblapok felhasználói között. Míg a 18–49 évesek közel háromnegyede aktívan használja az „e-health”

adta lehetőségeket, addig a 65 évnél idősebbeknek már csak a 27 százaléka. Számos oka van annak, hogy miért ózkdznak az idősek a web-alapú egészségügyi információk tanulmányozásától. Első helyen említendő az új technológiától való idegenkedés és a gyakorlatlanság (valamint az ehhez kapcsolódó pszichés stressz) a számítógép használatában. Ehhez járul még a weboldalak küllemével (innovatív formák és színek, apróbb betűk stb.) szembeni idegenkedés. Kimutatható, hogy az új technikai megoldásoktól való elzárkózás a személyes autonómiát tovább csökkenti, és ez még inkább a hagyományos megoldások keresését erősíti az idősebb pácienseknél az egészségügyi információkhoz jutás és azok feldolgozása terén is.

A hazai lakosság internethasználata egészségügyi kérdésekben

Kutatásunk keretében a *Tárki ZRt.-t* kértük fel egy kérdőíves vizsgálat felvételére a magyar lakosságra alapozott 1001 fős (majd 1016 fős) reprezentatív mintán a lakosság egészségügyi célú internethasználatára, illetve az internethasználatot befolyásoló tényezőkre vonatkozóan. Az ebből nyert adatok alapján arra a következtetésre jutottunk, hogy Magyarországon a lakosságnak csak töredéke használja az online információs forrásokat egészségüggyel kapcsolatos információk szerzésére. Ez igencsak meglepő eredmény azzal összevetve, hogy a nemzetközi szervezetek – például az Eurostat, az OECD, a Világbank – statisztikai felmérései arról tanúskodnak, hogy a magyarországi internetellátottság és internethasználat nagyjából átlagosnak tekinthető az európai régió országaival összevetve.

A Tárkitól kapott 1001 fős – majd a második körben az 1016 fős – mintából leválogattuk azokat a személyeket, akik érdemi választ adtak a feltett kérdésekre. Kutatásunkban megvizsgáltuk ennek a szűkebb (371 főt tartalmazó), a célzott mintát alkotó népességnek a viszonyulását is az egészségügyi online forrásokhoz. Alapvetően azt vizsgáltuk, hogy az online – azon belül az internet – források használata milyen szociális tényezőkkel áll igazán szoros kapcsolatban. Ezt követően elemeztük a lakosság egészségügyi célú internethasználatát és a hipotézisünk szerint releváns tényezők – a nem, az életkor, az iskolai végzettség, a nyelvtudás, a foglalkoztatási és a jövedelmi helyzet – közötti kapcsolatokat.

Elemzéseink alapján megállapíthatjuk, hogy az internethasználat intenzitása általában – és az internetnek egészségüggyel kapcsolatos információk gyűjtésére irányuló használata specifikusan – az emberek életkorával, iskolai végzettségével, idegennyelv- ismeretével és családjuk jövedelmi szintjével áll szorosabb kapcsolatban. Ezekon túl az internethasználatot befolyásolja – de kisebb mértékben – a kérdezettek neme és az a tény is, hogy nagyvárosban vagy kisebb vidéki településen élnek-e. Ha azonban csak a kérdezettek képzettségi szintjét és általános internethasználatát tekintjük, akkor ezek a tényezők negatívan korrelálnak az egészségügyi információk keresésére történő internethasználattal. Ha viszont az összes lehetséges befolyásoló tényezőt beépítjük a korrelációs számításokba, a kereszthatások révén kissé más eredményre jutunk. A magasabb iskolai végzettségűek, magasabb jövedelmű családban élők és a fiatalabb korosztályokhoz tartozók használják – szignifikáns módon – intenzívebben az online forrásokat egészségügyi információk keresésére. Így például diagnózis keresésére, betegséglokálizálásra, az orvos diagnózisának ellenőrzésére, alternatív gyógymódok keresésére, az orvos, illetve a felkeresett egészségügyi intézmény reputációjának ellenőrzésére. A magasabb iskolai végzettségűek innen igyekeznek informálódni az orvosok által várt hálapénz mértékéről is. Ez a szempont kevésbé jellemző a férfiakra, a magas jövedelmű családban élőkre és a fiatalabb korosztályokra. A hálapénzzel kapcsolatos információk szerzésének szempontjától eltekintve a fiatalabbak szinte minden kérdezett szempont tekintetében meglehetősen aktívan – és az idősebb korosztályokénál intenzívebben – támaszkodnak az internetről nyerhető egészségügyi információkra. A kérdezettek neme viszont nincs ilyen szignifikáns hatással az online információkeresésre. Ami viszont meglepő eredmény: az idegen nyelve(ke)t beszélők kevésbé használják az online forrásokat egészségüggyel kapcsolatos információk keresésére, mint akik ilyen készségekkel, tudással nem rendelkeznek.

Az adatokból az is látható, hogy az iskolai végzettségnek és az életkornak van a legnagyobb hatása az egészségügyi célú internethasználatra. Ebből természetesen nem vonható le egyértelműen az a következtetés, hogy az aktív használók az online módon szerzett információikat hasznosítják is, de mindenképpen utal érdeklődésükre, nyitottságukra ebben a tekintetben.

Információs aszimmetriák változása

Az adatok tehát megerősítik azon kiinduló feltevésünket, hogy az internet által behálózott egészségügy megváltoztatja az emberek viszonyát az egészségügyi szolgáltatásokhoz, az orvosokhoz és egészségügyi intézményekhez. Megállapíthatjuk, hogy az internet elterjedésével a páciensek és az egészségügyi személyzet közötti viszony kissé kiegyenlítettebbé vált. Megszűnően a betegek korábbi, „hűbéri” jellegű alávetettsége az egészségügyi dolgozók akaratának, ugyanis ma a betegek képesek „szakmailag” felkészülni az orvossal történő találkozásra. Az, hogy ez a másik oldalon milyen fogadtatásra talál, esetenként változó. Az orvosok egy része nem veszi jó néven, ha a betegek az internet használatával kontrollálják őket. Mint ahogyan Magyarországon – és Kelet-Európában általában – az sem javítja a beteg-orvos viszonyt, ha a páciens másodlagos véleményét is szeretne hallani az orvosa által megállapított diagnózisról, illetve a kezelés leghatékonyabb módjáról. Általánosságban elmondható, hogy az orvos-beteg viszony alapvonásai nagy mértékben eltérnek egy autoriter hagyományokra épülő és egy demokratikus berendezkedésű társadalomban. Ez utóbbiban az egészségügy – miközben az országok GDP-jén belüli 10-18 százalékos részarányával a legnagyobb „iparággá” vált – az egészségügyi dolgozók és a páciensek együttműködésének, kétoldalú kommunikációjának a kétoldalú bizalomra épülő terepévé alakul át.

Kenneth Arrow, majd *George Akerlof*, valamint *Jan-Jacque Laffont* és *David Martimort* eredményeire (Arrow, 1963, Akerlof, 1970, Laffont–Martimort, 2002)

támaszkodva számos szerző elemezte az egészségügyben létező aszimmetrikus információ hatásait a rendszer működésére, a szereplők hatékonyságára. Ezek az elemzések azonban kivétel nélkül az egyoldalú aszimmetrikus információból fakadó problémákra (morális kockázat, kontraszelekció) összpontosítottak. Könyvünkben azt mutatjuk be, milyen súlyos problémák abból adódnak, ha az információ a szereplők között kétoldalúan aszimmetrikus. Azaz, a tranzakcióban részt vevő mindkét fél – például a beteg és az orvos, vagy a kórház vezetése és annak személyzete, továbbá az állami szabályozó és finanszírozó intézmények és az egészségügyi szervezetek – egyaránt rendelkezik bizonyos mértékű magáninformációval, amelyet azután a saját előnyére igyekszik kihasználni.

A probléma különösen az egészségügyi szervezetek és a szabályozó, finanszírozó intézmények kapcsolatrendszerében okoz jelentős zavarokat – végeredményben jelentős hatékonyságvesztést – az egészségügy működésében. Ilyen esetekben ugyanis a szabályozó intézmény hiába igyekszik ösztönző eszközöket alkalmazni az egészségügyi szervezetek teljesítményének javítása érdekében, az ösztönzés mindig a visszajára sül el. Könyvünkben megmutatjuk azt is, hogy ez jelenség a hatékonyabb egészségügyi szervezeteket bünteti, és ezzel teljesítmény-visszafogásra ösztönzi, míg a kevésbé hatékonyakat „jutalmazza” abban az értelemben, hogy az optimálisnál nagyobb teljesítményre sarkallja azokat.

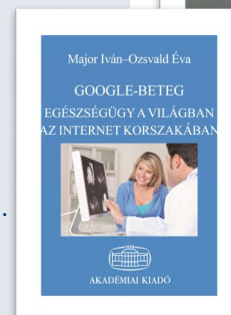
Major Iván

Hivatkozások

- Akerlof, G. A. (1970): *The Market for 'Lemons': Quality Uncertainty and the Market Mechanism.* The Quarterly Journal of Economics, Vol. 84. No. 3. 488–500. o.
- Arrow, K. (1963): *Uncertainty and the Welfare Economics of Medical Care.* American Economic Review, Vol. 53. No. 5. 941–973. o.
- Beck, F.–Richard, J. B.–Nguyen-Thanh, V.–Montagni, I.–Parizot, I.–Renahy, E. (2011): *Use of the internet as a health information resource among French young adults: results from a nationally representative survey.* Journal of Medical Internet Research, Vol. 16 No. 5.
- Laffont, J. J.–Martimort, D. (2002): *The Theory of Incentives – The Principal-Agent Model.* Princeton University Press, Princeton, NJ.
- Laugesen, J.–Hassainen, K.–Yuan, Y. (2015): *The Impact of Internet Health Information on Patient Compliance: A Research Model and an Empirical Study.* Journal of Medical Internet Research, June, Vol. 17. No.6.
- Schumpeter, J. A. (1942): *Capitalism, Socialism and Democracy.* Harper and Brothers, New York, N.Y.
- Zulman, D. M.–Kirch, M.–Zheng, K.–Lawrence, C. (2011): *Trust in the Internet as a Health Resource Among Older Adults: Analysis of Data from a Nationally Representative Survey.* Journal of Medical Internet Resources, Vol. 13. No.1.

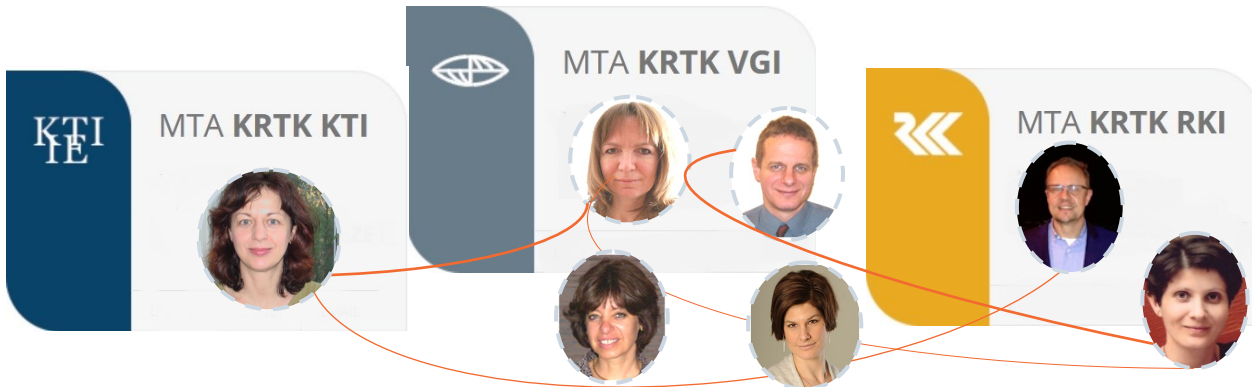
Ozsvald Éva

Major Iván

BEMUTATKOZIK AZ

FDI (külföldi közvetlen tőkebefektetések) kutatócsoport

A csoport tagjai: Sass Magdolna (kutatócsoport vezető, Közgazdaság-tudományi Intézet), Éltető Andrea, Szanyi Miklós, Szalavetz Andrea, Szunomár Ágnes (Világgazdasági Intézet), Gál Zoltán, Mezei Cecília (Regionális Kutatások Intézete)

A kutatócsoport a KRTK három intézete közötti szinergia kiaknázására alakult 2013-ban. A KTI, az RKI és a VGI kutatói más és más megközelítésben foglalkoznak a külföldi közvetlen tőkebefektetésekkel (*foreign direct investment, FDI*), így az eltérő nézőpontok révén új, komplex kutatási eredmények születhetnek. A csoport tagjai a közgazdasági, üzleti, politikai gazdaságtani, fejlődés-gazdaságtani és gazdaságföldrajzi megközelítések kombinálásából igyekeznek új szempontokat felvetni a közvetlen tőkebefektetések és a multinacionális vállalatok vizsgálatában, elsősorban a magyarországi és kelet-közép-európai folyamatok empirikus vizsgálatán keresztül.

A csoport 2013 óta több hazai és nemzetközi műhelyvitát szervezett. Ezek az alkalmak lehetőséget teremtenek a hazai kutatóintézetek és egyetemek kutatói számára, hogy a külföldi közvetlen tőkebefektetések, a multinacionális vállalatok és a vállalatok nemzetköziesedése témakörökben ismerjék eredményeiket, kiépítsenek kapcsolatokat és közös kutatási együttműködéseket. Az előadók és résztvevők Magyarországról a KRTK mellett a Miskolci és Pécsi Egyetemről, a Budapesti Corvinus Egyetemről, a Budapesti Gazdasági Egyetemről, a Pénzügykutató Intézetből és az IKU Innovációs Kutatóközpontból érkeztek. A külföldi résztvevők között számos neves európai egyetem (bécsi, ljubljana-i, varsói, utrecht-i és hertfordshire-i) műhelyeinek munkatársait köszönhettük.

Az előadásokat két magyar nyelvű folyóirat különszámában – *Külgazdaság, Vezetéstudomány* – publikáltuk, valamint hamarosan megjelenik az angol nyelvű *Society and Economy* különszáma is kapcsoló írásokkal. A nemzetközi műhelyek szervezésében partnerként együttműködtünk a brüsszeli székhelyű *European Trade Union Institute*-tal a *European International Business Academy*-val és a Corvinus Egyetem Versenyképességkutató Központjával.

A csoport tagjainak közös publikációi közül kiemelhetők a következők.

Gál Zoltán — Sass Magdolna — Juhász Bálint: A külföldi közvetlen tőkebefektetések és a válság hatása a fogadó gazdaságra: a visegrádi országok egyes szolgáltató ágazatainak vizsgálata. *Külgazdaság*, 60. évf. 7–8. sz. 2016. 51–80. o. Ennek a cikknek az angol nyelvű verziója 2018-ban jelenik meg a *Post-Communist Economies* című folyóiratban.

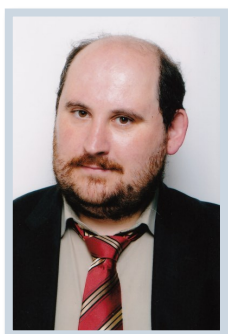
Kalotay Kálmán — Éltető Andrea — Sass Magdolna — Weiner Csaba: Russian Firms in the Visegrád Countries. *Uluslararası İlişkiler – International Relations*, Vol. 13. No. 49. 2016. 107–130. o.

Sass Magdolna — Szalavetz Andrea: Crisis-related changes in the specialization of advanced economies in global value chains. *Competition and Change. The Journal of Global Business and Political Economy*, Vol. 18. No. 1. 2014. 54–69. o.

Jelenleg a csoport az Ázsiából Magyarországra és Kelet-Közép Európába áramló közvetlen tőkebefektetések témájában folytat közös kutatásokat a *University of Hertfordshire*-rel.

KUTATÁSI BESZÁMOLÓ I.

A hazai középállamati szektor szerepe az ipar területi versenyképességében

Lux Gábor, kutatásvezető

Az MTA KRTK Regionális Kutatások Intézetében zajló kutatásunk a magyar feldolgozóipar egyik alapvető dilemmájával foglalkozik: milyen szerepet játszanak a hazai tulajdonú közép-vállalkozások az iparfejlődésben, és miként lehetnek sikeresek ezek a vállalatok az európai és globális versenyben?

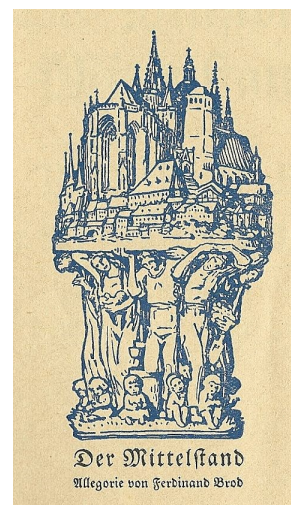
A két kérdés megválaszolása nem érdektelen, nem egyszerű. A Magyarországon, illetve a poszt-szocialista Közép-Európában lezajló ipari átalakulási folyamatokat elsősorban a külföldi működőtőke vezérel; a térség országainak feldolgozóipara a fejlett országok zömét meghaladóan nemzetköziesedett, és a jelenség a 2008. évi gazdasági válságot követően is tovább erősödött. A KSH adatai alapján 2015-ben a Magyarországon működő vállalkozások hozzáadott értékének 52,5 százalékát, a feldolgozóiparban 70,1 százalékát állították elő külföldi irányítású vállalkozások. Ez a két érték 2008-ban 47 százalék, illetve 59,9 százalék volt. A kelet-ázsiai, korábban egyes nyugat-európai gazdaságok felemelkedésében meghatározó szerepet játszó „nemzeti bajnokok”, valamint kiterjedt, tőkeerős kis- és középállamati szektor hiányában ez a külső meghatározottság a makrorégió iparfejlődésének kulcstényezőjévé vált. Mértéke és mellékhatásai olyan széles körben megmutatkoznak, hogy az elmúlt évtizedben kutatók egyre nagyobb köre egy önálló – az angolszász és kontinentális modellektől elütő – kapitalizmus-változat, a *függő piacgazdasági modell* kialakulásáról beszél.

A kutatás ezen külföldi működőtőke által vezérelt növekedési út egyik változatára, a hazai tulajdonú feldolgozóipari középállamati regionális növekedésben játszott szerepére összpontosít. Központi kutatási kérdése, hogy *enyhíthetik-e a középállamati a magyar ipar erős külső tőkefüggőségét, és ezt milyen módon érhetik el*. Kutatásunk egyben illeszkedik az ipari középállamati övező, világszerte növekvő figyelem trendjéhez is. Korábban világszerte elsősorban a – kis- és középállamati szektor általános környezetében vizsgált – középállamati kedvező fejlődési vonásai helyezték a kutatók és szakpolitikuskok érdeklődésébe ezt a vállalati szegmenst.

A kutatás során nemzetközi kitekintés keretében vizsgáltuk a középállamati szektor alapmodelljét, a német „Mittelstand” fejlődését. A Mittelstand-vállalatokat nem csupán sikeres üzleti stratégiáik és ezek gazdasági-társadalmi jellemzői (magas bérszínvonalon alkalmazott képzett munkaerő, folyamatos belső tanulás és innováció), hanem működésük térbeli tulajdonságai is kiemelik környezetükből. Jelenlétük a kisvárosi és vidékies terekben erőteljes, és hozzájárulnak a lokális-regionális gazdasági hálózatok létrejöttéhez és működtetéséhez. A Mittelstand-modell működésének pontosabb feltárása érdekében összehasonlító tanulmányokat végeztünk német ipari térségekben (Bajorország, Szászország). Míg Bajorországban a középállamati szervesen kifejlődött alapmodellje figyelhető meg, a keletnémet tartományokban elaprózott vállalati struktúráról, hiányos vagy gyenge vállalkozói hálózatokról beszélhetünk. Általános tendencia azonban az ipar 4.0 megoldásainak elterjedése, a lokális tér szereplőinek innovációs együttműködése, amely az új német versenyképességi politika egyik sarokköve lett.

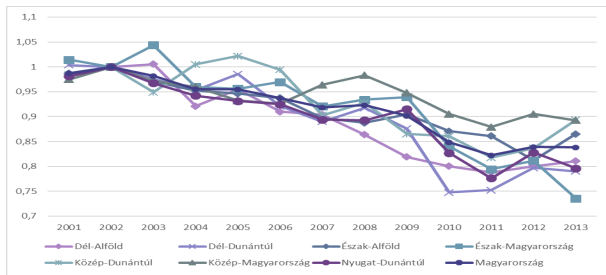
Nemzetközi összehasonlító kutatásaink másik iránya Franciaországra irányult, ahol az államközpontú, „technológiai Colbertista” nagyvállalati fejlesztési modell kifulladását után fordult a figyelem a középállamati felé. A nemzeti tulajdonú iparvállalatokat támogató lokális/regionális intézményi környezet elemei közül kiemelt érdemmel a többszintű kereskedelmi és iparkamarai struktúra, valamint az országos programokat végrehajtó prefektusok rendszere.

Kutatásunk második iránya a magyar középállamati szektor kvantitatív vizsgálatára koncentrált az MTA KRTK Adatbank vállalati adatbázisa alapján. Az itt található mintegy 35 ezer feldolgozóipari vállalkozásból mindössze 1500-at lehetett ténylegesen (50–249 alkalmazottal rendelkező), illetve további 1100-at lehetett potenciálisan (30–49 fős) középállamati tekinteni.

Forrás

A feldolgozóipari közép vállalatok foglalkoztatási létszámának alakulása, 2000–2013 (2000 = 1)

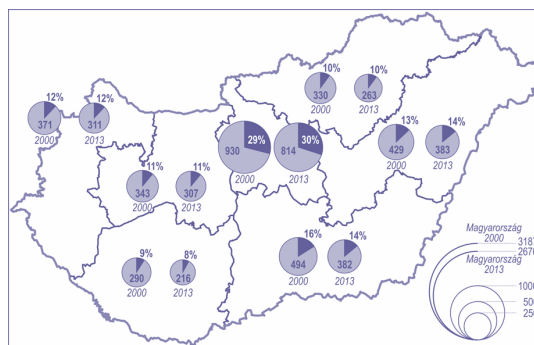
Forrás: Kovács Szilárd – Lux Gábor – Páger Balázs (2017): A közép vállalatok szerepe a feldolgozóiparban: Egy magyarországi kutatás első eredményei. Területi Statisztika 57(1), 64.

Ez utóbbi réteg a kvantitatív elemzések alapján erős hasonlóságot mutatott a tényleges közép vállalatokkal: feltételezhető, hogy megfelelő feltételekkel e kisvállalkozások egy része alkalmassá tehető, hogy belépjen a közép vállalatok körébe. Ugyanakkor a közép vállalatok rétege a 2000-es évek óta zsugorodó tendenciát mutat, a gazdasági válság jelentette külső sokk pedig tovább erősítette a belső szelekciót.

A közép vállalatok szektor mind területi, mind iparági bontásban meglehetősen heterogén. Megfigyelhető a szegmens iparági átrendeződése, amely a könnyűipar és az alacsony hozzáadott értékű elektronikai ipar visszaszorulásával, a gépipar előretörésével jár. A külföldi működőtőke által vezérelt nagyvállalatokkal ellentétben a közép vállalatok regionális eloszlása népszerűségi arányos; a megerősödő cégek tehát kiemelt szerepet játszhatnak a kis- és közép városok, vidékies

térségek fejlődésében. Négy régióban sikerült kimutattunk a közép vállalatok szektor területi koncentrációját, valamint a feltárt komparatív előnyöket elérő iparágak jelenlétét, amelyek elsősorban térségi iparági hagyományok örökösének tekinthetők. Három régióban semmiféle specializációs profillal nem rendelkezik; köztük az ország legsikeresebb ipari térsége, a Nyugat-Dunántúl, ahol a (külföldi) nagyvállalatok kiszorító hatásait feltételezhetjük.

A feldolgozóipari közép vállalatok régiók szerinti megoszlása (szám, országos koncentráció) 2000-ben és 2013-ban

Forrás: Kovács Szilárd – Lux Gábor – Páger Balázs (2017): A közép vállalatok szerepe a feldolgozóiparban: Egy magyarországi kutatás első eredményei. Területi Statisztika 57(1), 64.

A harmadik kutatási irány a hazai ipari térségek és vállalatok kvalitatív vizsgálatára vonatkozott. Kutatásunk strukturált vállalati és szakértői interjúk segítségével, eltérő adottságú ipari térségekben vizsgálta a magyar közép vállalatok szektor üzleti környezetét, növekedési stratégiáit, valamint e vállalatok térszervező szerepét. Úgy látjuk, hogy a hazai közép vállalatok szegmens egy része rövidebb életpályák után, de mutat bizonyos hasonlóságokat a német Mittelstand-vállalatokkal, míg egy részük inkább az északolasz iparági körzetek kis- és közép vállalataira emlékeztet. Fejlődésükben egyre nagyobb gond a szakképzett munkaerő hiánya, amire a vállalatok egy része az ipar 4.0-ás megoldások korai bevezetésével reagál. Többségük képességeinek fokozatos erősítésével és lehetőségeinek kihasználásával fejlődik, kisebb hányaduk pedig megnövekedett kisvállalkozás-ként működik tovább, „megdermed”.

Kutatásunk eredményei alapján a közép vállalatok fejlődését támogató intézményi környezet és eszközrendszer Magyarországon meglehetősen szegényes. Az önkormányzatok helyi gazdaságfejlesztésben

betöltött szerepe csekély, a ritka sikertörténetek esetlegesek. Csökkenő önállóságuk és elégtelen kapacitások nem teszi lehetővé, hogy erős fejlesztő szerepet töltsenek be. Az intézmények, szervezetek körében a kereskedelmi és iparkamara szerepét emelhetjük ki; a hazai tulajdonú közép vállalatok körében és aktivitása is felülreprezentált a kamarai tagságon belül. Konkrét szolgáltatásai (információ-

áramlás, érdekvérvényesítés, szakképzési együttműködés) mellett a kamara legfontosabb szerepe a kapcsolati tőke erősítésében és az együttműködések generálásában (hálózatok, klaszterek létrehozásában) fogható meg, és növekvőben van az új szervezetváltási kihívásokra való felkészülés szerepe.

Lux Gábor

Az Regionális Kutatások Intézetében 2015 és 2019 között zajló kutatást az OTKA támogatja.

Vezető kutató: Lux Gábor

Résztvevők: Egyed Ildikó, Gajzágó Gergő, Horeczki Réka, Kovács Szilárd, Mezei Cecília, Nick Gábor, Páger Balázs, Pálné Kovács Ilona, Póla Péter

KUTATÁSI BESZÁMOLÓ II.

Társadalmi innováció: a marginalizáció enyhítése

Havas Attila

Befejeződött A társadalmi innovációk gazdasági terének megteremtése (*Creating Economic Space for Social Innovation*, **CrESSI**) elnevezésű négyéves kutatási projekt, amelyben hét nyugat- és észak-európai kutatóhely munkatársai mellett *Havas Attila* és *Molnár*

György vett részt az MTA KRTK Közgazdaságtudományi Intézetből. A CrESSI alapkérdése az volt, hogyan lehet megteremteni a marginalizált emberek és csoportok életének javítását célzó társadalmi innovációk (*social innovation for the marginalised*, *SIM*) gazdasági előfeltételeit. A kutatás azt is vizsgálta, hogyan lehet alkalmazni **az üzleti innovációkra vonatkozó elméleteket** és **mérési módszereket**, illetve milyen **szakpolitikai eszközökkel** lehet és érdemes támogatni a társadalmi innovációkat.

A **magyar hozzájárulás** fontos része volt a *Kiútprogram* nevű **szociális mikrohitelprogram elemzése** és a SIM-ekre vonatkozó általánosítható tanulságok leszűrése. A nonprofit részvénytársaság formájában működő Kiútprogramot magánszemélyek és egy magánalapítvány hozták létre 2009-ben. Alapvető célja, hogy az önfoglalkoztatás (ideértve a mezőgazdasági őstermelést) lehetőségének megteremtésével elősegítse marginalizált helyzetű emberek, elsősorban romák társadalmi mobilitását, csökkentse a kiszolgáltatottságukat. Ehhez a Kiútprogram komplex támogatást nyújt mélyszegénységben élő emberek számára. Ennek egymást kiegészítő legfontosabb elemei a folyamatosan jelenlévő terepmunkásoktól kapott szakmai, üzletviteli és pénzügyi tanácsok, gyakorlati képzések, valamint a fedezet nélküli hitelek. A résztvevők között nincs etnikai szelekció, ez ellentétes is volna a romaintegráció célkitűzésével; egy bizonyos szegénységi szint alatt bárki kaphat segítséget. A résztvevők között mégis a romák vannak többségben, mert a Kiútprogram olyan falvakban működik, ahol sok roma él szegénységben.

A Kiútprogram működését 2010 és 2012 között egy **EU-program** finanszírozta, azóta kizárólag magyar magánforrásokból működik, kormányzati támogatás nélkül.

A kutatás általánosabb érvényű következtetések megfogalmazását is lehetővé tette, amelyek elméleti és gyakorlati szempontból egyaránt fontosak:

– A SIM-ek egyik legfontosabb jellemzője a marginalizált helyzetű csoportok önérvényesítő (asszertív), saját helyzetük javítását lehetővé tévő képességeinek a fejlesztése és társadalmi kapcsolatrendszerük erősítése (*empowering, capability building*). Az erre nem törekvő beavatkozásokat nem tekinthetjük SIM-nek. A beavatkozások egyik legvitatottabb elvi kérdése a paternalizmus problémája. A Kiútprogram egyik fontos általánosítható tanulsága, hogy a társadalmilag kirekesztett csoportok esetében a képességfejlesztés során paternalisztikus jellegű eszközök is szükségesek, éppen annak érdekében, hogy hosszabb távon nagyobb esély legyen az önálló érdekérvényesítésre, az úgynevezett tanult tehetetlenség legyőzésére.

– Ha egy társadalmi innováció csak a leghátrányosabb helyzetűeket célozza, akkor nagyon magas a kudarc valószínűsége, ami eltántorít másokat attól, hogy ezt a megoldást alkalmazzák, s ezzel akadályozza az innováció terjedését. Ha viszont csak a legkevésbé marginalizáltakat segíti egy SIM, akkor a legrosszabb helyzetben lévők társadalmi kirekesztődése még fokozódhat is.

– Több fontos nemzetközi szervezet arra törekszik, hogy a társadalmi innovációk a jövedelmező, de legalább pénzügyileg fenntartható társadalmi vállalkozások legyenek. Ez viszont – a fentiek következtében – azzal a veszéllyel jár, hogy az innováció csak a kevésbé marginalizáltakat célozza, tehát egy társadalmi innováció még ronthat is a leginkább marginalizáltak helyzetén.

– A társadalmi innováció, akárcsak az üzleti innováció, kumulatív, útfüggő és interaktív folyamat, ahol a különböző szereplők tudása és tapasztalata kölcsönösen hat egymásra. Az új megoldások alkalmazása folyamatos tanulási és alkalmazkodási folyamatot jelent, ahol szükség van a folyamatos visszajelzésre és módosításra. Ezt figyelembe véve lehet eredményes SIM-eket megvalósítani, illetve a társadalmi innovációkat hatásosan, eredményesen támogató eszközöket megtervezni és bevezetni.

Molnár György

KIÚTPROGRAM
Közhasznú Nonprofit Zrt.

Cr|E|S|S|I
Creating Economic Space for Social Innovation

HÍREK, KITÜNTETÉSEK

Szakpolitikai jelentőségű kutatásaink

A sikeres szakpolitika megbízható adatokra, koherens döntésekre és biztos módszertani ismeretekre épülő hatásvizsgálatokra alapszik. A KRTK munkatársai, az általuk művelt alapkutatásokkal, számos területen mozdíthatják előre a kormányzati tevékenység sikerességét. A honlapunkon található **aktuális összefoglalónkban** bemutatjuk azt a tizenhét területet — így a foglalkoztatáspolitikát, versenypolitikát, szociálpolitikát, egészségpolitikát, energiapolitikát, klímapolitikát stb. —, amelyen a Magyar Tudományos Akadémia önálló kutatóközpontjaként a szakpolitikai döntéshozók számára kiemelkedő fontosságú kutatási tevékenységet végzünk.

Új Lendület kutatócsoport : Egészség és társadalom

A Magyar Tudományos Akadémia 2009-ben hirdette meg fiatal kutatók számára kiválósági programját, a Lendület pályázati programot. Idén 21 új Lendület-kutatócsoportot támogat az MTA külföldi szakmai tapasztalattal rendelkező, tudományos területén nemzetközi mércével is kiemelkedő teljesítményt nyújtó pályázók vezetésével. A Közgazdaságtudományi Intézetben **Bíró Anikó alapíthatja meg** az egészség és társadalom összetett kapcsolatrendszerét vizsgáló kutatócsoportját. Célja az egészségi állapot, az egészségügyi ellátások igénybevétele és a gazdasági-társadalmi viszonyok közötti összefüggések feltárása.

Vállalatok, stratégia és versenyképesség Lendület csoport véglegesítése

Muraközy Balázs tudományos főmunkatárs *Vállalatok, Stratégia és Versenyképesség* Lendület kutatócsoportjának ötéves tevékenysége és szakmai záróbeszámolója alapján az MTA elnöke a kutatócsoport munkáját kiváló színvonalúnak minősítette, és a működését az MTA KRTK Közgazdaság-tudományi Intézetben véglegesítette.

Bolyai-ösztöndíjak

Balogh Péter, Hajdu Tamás, Lovász Anna, Rácz Szilárd és Szunomár Ágnes Bolyai János kutatási ösztöndíjat nyertek. **Horn Dániel** és **Lux Gábor** Bolyai-emléklap elismerésben részesült. A Magyar Tudományos Akadémia által alapított ösztöndíj jelentős eredményeket elért fiatal kutatókat hivatott segíteni magyarországi tudományos munkájuk folytatásában, MTA doktori értekezésük megírásában és a tudományos cím megszerzésében. A Bolyai-ösztöndíj odaítéléséről szóló okleveleket a Bolyai-napon — azaz 2018. június 28-án — adták át. *Fényképtár*

Európai Helyi Önkormányzati Charta szakértői csoportja

Pálné Kovács Ilona a Regionális Kutatások Intézetének kutatóprofesszorát az Európa Tanács Európai Helyi Önkormányzati Chartát ellenőrző független szakértői csoport helyettes tagjává választották. Az 1985-ös nemzetközi egyezményt, amely a helyi önkormányzathoz való jog biztosítása céljából született, Magyarországon 1994-től kell alkalmazni. A jogi, politikai, pénzügyi szakértőkből álló testület a helyi önkormányzathoz való jog érvényesülését segíti elő az ellenőrző bizottságok munkájának segítségével, többek között országtanulmányok készítésével.

KÖNYVISMERTETÉS

Európai integráció és/vagy keleti nyitás:

Török külpolitikai és külgazdasági dilemmák a 21. század elején

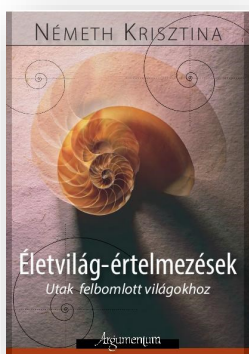

Szigetvári Tamás: *Európai integráció és/vagy keleti nyitás: Török külpolitikai és külgazdasági dilemmák a 21. század elején*. Budapest: Typotex Kiadó, 2018. 236 p.

A szerző bemutatja a 21. századi Törökország legfontosabb orientációs dilemmáját: folytassa-e a korábbi évtizedek egyértelműen euroatlanti, a nyugati modernizációt követő politikáját, vagy keressen magának alternatív fejlődési útvonalat. Az elemzés a törökországi belpolitika alakulásának vizsgálata mellett a politikai és gazdasági külkapcsolatok részletes áttekintésével keresi a választ ezekre a kérdésekre.

Életvilág-értelmezések: Utak felbomlott világokhoz

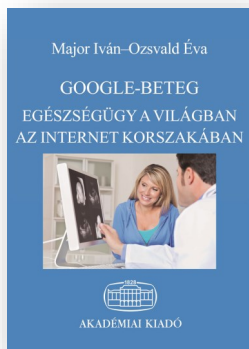
Németh Krisztina: *Életvilág-értelmezések: Utak felbomlott világokhoz*. Budapest: Argumentum Kiadó, 2018.

Az életvilág eredetileg egy empirikus kutatásoktól távol álló absztrakt fogalom. A gyakorlati alkalmazás nehézségei ellenére is vonzó, mert azt jelöli, ami magától értetődő, és eligazítást nyújt a mindennapi valóságban. A könyv gondolati vázát az életvilág-fogalom empirikus alkalmazhatóságát firtató kérdések alkotják, amelyek két felbomlott világ, egy holokausztban megsemmisített zsidó közösség és egy uradalmi cselédség által lakott puszta múltjának feltárását kísérték. A könyv a letűnt világokhoz vezető utakra hívja az olvasót: a társadalomtudományi elmélet és módszertan, valamint az empirikus eredmények kölcsönhatásainak értelmezésére, miközben reflektál a kutató megismerői pozíciójára és az emlékezet sajátos torzításaira.

Google-beteg: Egészségügy a világban az internet korszakában.

Major Iván – Ozsvald Éva: *Google-beteg. Egészségügy a világban az internet korszakában*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 2018.

Napjainkban szinte minden ország számára egyre égetőbbé vált a kérdés: mitől függ egy ország egészségügyi rendszerének költség- és teljesítményhatékonysága? A szerzők olyan kérdésekre keresik a választ, mint hogy mi idézte, idézi elő a magyar egészségügyi rendszer egyre mélyebbre zuhanását az elmúlt két évtizedben. Hogyan kapcsolódik egymáshoz a magyar egészségügy érdekeltségi rendszere, teljesítmény- és költséghatékonysága, valamint az online elérhető egészségügyi információk terjedése? Elemzésükben azt is megvizsgálták, hogy léteznek-e lényeges különbségek ebben a tekintetben a különböző országok között, amennyiben igen, azokat mely tényezők idézik elő.

ESEMÉNYNAPLÓ

2018. ÁPRILIS—JÚLIUS

Szemináriumi előadások

Rendszeres budapesti programok:

Economics with policy seminar series
KTI szemináriumsorozata
VGI Beszélgetések a világgazdaságról
VGI Vendégváros

Rendszeres vidéki programok:

DTO szemináriumok, Pécs
Smart City rendezvénysorozat, Győr

Economics with policy seminar series, KRTK, Budapest

Dr. Tatyana Bystrova /Ural Federal University, Ekaterinburg, Russia/:
 Growth or development: Philosophical fundamentals of modern urban processes

Viola Larionova /Ural Federal University, Ekaterinburg, Russia/:
 Agglomeration effects and socioeconomic potential for sustainable development of small cities

Nagy Erika–Nagy Gábor: Neoliberal European urbanism meets local strategies on the periphery – Culture and tourism-centred urban development in Gyula, Hungary

Paolo Zacchia /IMT School for Advanced Studies, Lucca/:
 Identification of social effects with endogenous network and covariates: theory and simulations (t.szerző: Santiago Pereda Fernández)

Regionális Kutatások Intézete, DTO szeminárium, Pécs

Budapest – és a maradék? A társadalmi-térbeli egyenlőtlenségek főváros-vidék dimenziója Magyarországon, vitaülés

VGI Vendégváros

Kalotay Kálmán /UNCTAD, Budapesti Corvinus Egyetem/: World Investment Report 2018 - Beruházások és az új iparpolitika
 László Csaba /Malcon Zrt./, Vértés András /GKI Gazdaságkutató Zrt./: Az EU-támogatások hatása a magyar gazdaságra: 2007-2015
 Özlem Genç /Ankara University/: Evaluation of the industrial policy of the EU and Turkey in terms of global economic developments

Rendezvényeink

április 5. Budapest, Nők a Kutatói Életpályán elnöki bizottság kutatónői fóruma

április 12. Budapest, Közgazdasági Nobel-emlékdíj, 2017. Viselkedési közgazdaságtan, [Richard H. Thaler konferencia](#)

április 16. Budapest, FDI szeminárium, Dr. Philippe Gugler (Center for Competitiveness of the University of Fribourg): The Drivers of Regional and National Competitiveness: A Microeconomic Approach

április 19–20. Pécs, *A körforgásos gazdaság társadalmi-gazdasági, környezeti és regionális szempontjai* nemzetközi konferencia az RKI Dunántúli Tudományos Osztálya megalapításának 75. évfordulójára

április 20. Budapest, KSH — MTA KRTK kihelyezett kutatószoba ünnepélyes megnyitója

április 23. Budapest, „Változó Európa a változó világban” szakmai konferencia Dr. Inotai András 75. születésnapja alkalmából

április 25. Győr, Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Pannon Egyesülete, a Magyar Földrajzi Társaság Kisalföldi Osztálya és az MTA KRTK Regionális Kutatások Intézete Nyugat-magyarországi Tudományos Osztálya ismeretterjesztő előadás,
 Dr. Hardi Tamás: *A Duna és a Szigetköz*, Természetes partfalak élővilága a Duna mentén interaktív kiállítás megnyitója

május 22. Győr, Dr. Tóth Péter, szociológus Széchenyi István: A teherkerékpár újrafelfedezése Európa városaiban, MTA KRTK RKI Nyugat-magyarországi Tudományos Osztály Smart City rendezvénysorozata

*Világgazdasági Intézet, Budapest**Csütörtöki beszélgetések a világgazdaságról*

Gerőcs Tamás: Orosz gazdasági jelenlét Afrikában

Kerényi Ádám: A pénzügyi represszió jelensége a válság utáni Magyarországon

Szijártó Norbert: Az euró bevezetése a KKEU régióban - tapasztalatok és kimaradás

Naszádós Zsófia: A német-francia tengely mai helyzete az EU-ban

Közgazdaság-tudományi Intézet, Budapest, KTI-szemináriumok

Biao Xiang /School of Anthropology, University of Oxford/: The changing political economy of migrant evictions in China

Kőrösi Gábor: A bérdiszkrimináció szerkezete

Horn Dániel: Kísérletek egy középiskolában

Molnár György–Havas Attila: Marginalizáció, társadalmi innováció és szociális mikrohitelkezés

Koen Declercq (KU Leuven): Gender differences in applying for STEM programs in higher education: evidence from a policy shift in Hungary (társelőadó: Varga Júlia)

Reizer Balázs: Gender difference in skill content of jobs

Bíró Anikó: Labour market consequences of motherhood timing: a bounding estimation with imperfect instrument and selectivity

Giovanna D’Inverno /IMT School for Advanced Studies Lucca/: The effect of additional resources for disadvantaged students:

Evidence from a conditional efficiency model (T.szerzők: Kristof De Witte, Mike Smet, Giovanna D’Inverno)

Mihályi Péter: *A 2. és 3. Orbán-kormány visszaállamosításai*

Égert Balázs /OECD/: Regulation, institutions and productivity:

New macroeconomic evidence from OECD countries

Zawadowski Ádám /CEU/: The Tragedy of Complexity

Beszélgetés Kornai Jánossal a KTI 1990 előtti történetéről

Kátay Gábor: Currency Matching and Carry Trade by Non-Financial Corporations

Válogatás

Könyvek

- Éltető Andrea – Szijártó Norbert (szerk.): **Változó Európa a változó világban**. Budapest: MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont, Világgazdasági Intézet, 2018. 340 p.
- Kóczy Á. László: **Partition Function Form Games: Coalitional games with externalities**. Cham: Springer International Publishing, 2018. 312 p. (Theory and Decision Library C; 48.)
- Major Iván – Ozsvald Éva: **Google-beteg: egészségügy a világban az internet korszakában**. Budapest: Akadémiai Kiadó, 2018.
- Chikán Attila – Kovács Erzsébet – Matyusz Zsolt – Sass Magdolna – Vakhal Péter: **Inventories in national economies: a cross-country analysis of macroeconomic data**. London: Springer–Verlag London Ltd, 2018. 314 p.
- Szigetvári Tamás: **Európai integráció és/vagy keleti nyitás: Török külpolitikai és külgazdasági dilemmák a 21. század elején**. Budapest: Typotex Kiadó, 2018. 236 p. (PANTA; 11.)

Könyvrfejeketek

- Artner Annamária: Az Európai Unió munkaerőpiaca. In: Éltető A. – Szijártó N. (szerk.) p. 161–186.
- Deák András: Válság vagy trend? Az EU-orosz kapcsolatok a pénzügyi válság után. In: Éltető A. – Szijártó N. (szerk.) p. 267–295.
- Éltető Andrea: Az Európai Unión belüli kereskedelem a válság után. In: Éltető A. – Szijártó N. (szerk.) p. 134–160.
- Inotai András: Történelmi keresztúton az Európai Unió: kihívások és lehetséges válaszok. In: Éltető A. – Szijártó N. (szerk.) p. 11–28.
- Kerényi Ádám: Poszt-szocialista tagállamok az Európai Unióban. In: Éltető A. – Szijártó N. (szerk.) p. 81–107.
- Kőrösi István: A gazdasági növekedés és a pénzügyi egyensúlyhiányok kezelése az EU-ban. In: Éltető A. – Szijártó N. (szerk.) p. 29–54.
- Naszáros Zsófia: A német-francia „tandem” jövője a gazdasági válság tükrében. In: Éltető A. – Szijártó N. (szerk.) p. 250–266.
- N. Rózsa Erzsébet: Iran and the Indian Ocean. In: Niblock, Tim – Talmiz, Ahmad – Sun, Degang (eds.): *The Gulf States, Asia and the Indian Ocean: Ensuring the Security of the Sea Lanes*. Berlin: Gerlach Press, 2018. pp. 115–134.
- N. Rózsa Erzsébet – Szigetvári Tamás: Az EU és a déli Mediterráneum: együttműködés kihívásokkal. In: Éltető A. – Szijártó N. (szerk.) p. 317–340.
- Somai Miklós: Brexit: tények, veszélyek, lehetőségek. In: Éltető A. – Szijártó N. (szerk.) p. 203–225.
- Szanyi Miklós: Az eltűnt regionális konvergencia nyomában. In: Éltető A. – Szijártó N. (szerk.) p. 187–202.
- Szijártó Norbert: Az eurózóna új intézményi struktúrája és a csatlakozás kérdése. In: Éltető A. – Szijártó N. (szerk.) p. 55–80.
- Szunomár Ágnes** – Mccaleb, Agnieszka – Chen, Xin: **Economic Relations between China and Central and Eastern Europe: trade and Investment Issues**. In: Weiqing, Song (ed.): *China's relations with Central and Eastern Europe: from "old comrades" to new partners*. London: Routledge, 2018. pp. 48–65.
- Szunomár Ágnes: Kína – a békés partner: az Európai Unió és a Kínai Népköztársaság gazdasági kapcsolatainak története, aktualitásai és lehetőségei. In: Éltető A. – Szijártó N. (szerk.) p. 296–316.
- Uzzoli A., Beke Sz.:** Az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés egyenlőtlenségei Magyarországon. In: Fata I., Kissné Budai R. (szerk.): **Emberközpontú tudomány: Tanulmánykötet a Magyar Tudomány Ünnepe alkalmából**. Budapest: Tomori Pál Főiskola, 2018. pp. 155–164. (Tudományos Mozaik; 15.)
- Túry Gábor: Kapcsolódás vagy lemaradás? A külföldi működőtőke befektetések az Európai Unió centrumtársaságából a déli- és a keleti európai félperiféria tagállamokba. In: Éltető A. – Szijártó N. (szerk.) p. 108–133.

Folyóiratcikkek

- Artner Annamária: Aggasztó tendenciák az Európai Unió munkaerőpiacán. **Statisztikai Szemle** 96. évf. 4. sz. 2018. p. 341–374.
- Artner Annamária** – Sőreg Krisztina: Worrying labour market tendencies in the European Union. **Romanian Journal of European Affairs** Vol. 18. No. 1. 2018. p. 71–92.
- Bakucs Lajos Zoltán** – **Fertő Imre** – Varga Ágnes – **Benedek Zsófia**: Impact of European Union development subsidies on Hungarian regions. **European Planning Studies** Vol. 26. No. 6. 2018. p. 1121–1136.
- Biró Péter** – Kern, Walter – Paulusma, Daniël – Wojuteczky Péter: The stable fixtures problem with payments. **Games and Economic Behavior** Vol. 108. 2018. p. 245–268.
- Csercsik Dávid – **Kiss Hubert János**: Optimal payments to connected depositors in turbulent times: a Markov Chain approach. **Complexity** Vol. 2018. Paper 9434608. 2018. 14 p.
- Éltető Andrea** – Udvari Beáta: Nemzetköziesedés a válság után – a magyar kis- és középvállalatok exportjára ható tényezők. **Közgazdasági Szemle** 65. évf. 4. sz. 2018. p. 402–425.
- Vígh Enikő – **Fertő Imre** – Fogarasi József: Impacts of climate on technical efficiency in the Hungarian arable sector. **Studies in Agricultural Economics** Vol. 120. 2018. p. 41–46.
- Fabula Szabolcs – **Timár Judit**: Violations of the right to the city for women with disabilities in peripheral rural communities in Hungary. **Cities: The International Journal of Urban Policy and Planning**, Vol. 76. June, 2018. p. 52–57.
- Fertő Imre** – Szerb András Bence: The duration of the Hungarian maize exports. **Bulgarian Journal of Agricultural Science** Vol. 24. No. 3. 2018. p. 352–359.
- Fleischer Tamás** – Tir Melinda: Hazai közlekedési időmérés elemzés. **Közlekedéstudományi Szemle** 68. évf. 2. sz. p. 2018. 7–22.
- Hajdu Gábor – **Hajdu Tamás**: Intra-couple income distribution and subjective well-being: the moderating effect of gender norms. **European Sociological Review** Vol. 34. No. 2. 2018. p. 138–156.
- Hajdu Tamás** – Hajdu Gábor: Smoking ban and health at birth: evidence from Hungary. **Economics and Human Biology** Vol. 30. 2018. p. 37–47.
- Honvári Patrícia – Szörényiné Kukorelli Irén: Examining the Renewable Energy Investments in Hungarian Rural Settlements: The Gained Local Benefits and the Aspects of Local Community Involvement. **European Countryside**, Vol.10. No. 1. 2018. p. 74–88.
- Kerényi Ádám** – Molnár Júlia – Müller János: Veszedelmes viszonyok a bankok és a fintechek között? **Gazdaság és Pénzügy** 5. évf. 1. 2018. p. 88–99.
- Kerényi Ádám: „Kornai-láz” a közgázon: beszámoló a Kornai János 90. születésnapja alkalmából szervezett eseménysorozatról, 2018. január–február. **Közgazdasági Szemle** 65. évf. 6. sz. 2018. p. 667–676.
- Király Gábor: Post-transitional development in the Hungarian wine sector: the case of the Mátra wine region. **Journal of Wine Research**, Vol. 29. No. 2. 2018. p. 106–119.
- Madarász Aladár: A „túl elméleti” tőzsdeügynök: David Ricardo és az Alapelvek kétszáz éve. **Közgazdasági Szemle** 65. évf. 5. sz. 2018. p. 449–483.
- Simonovits András: Merevség és rugalmasság a magyar nyugdíjrendszerben. **Sigma** 49. évf. 1–2. sz. 2018. p. 1–10.
- Szalavetz Andrea: Sustainability-oriented cross-functional collaboration to manage trade-offs and interdependencies. **International Journal of Management and Economics** Vol. 54. No. 1. 2018. p. 3–17.
- Takács Olga – **Vincze János**: Bérélorejelzések – prediktorok és tanulságok. **Közgazdasági Szemle** 65. évf. 6. sz. 2018. p. 592–618.
- Valentiny Pál: Coase-kép másképp: középpontban a közszolgáltatások. **Közgazdasági Szemle** 65. évf. 4. sz. 2018. p. 346–381.
- Vasárus Gábor – Bajmócy Péter – **Lennert József**: In the shadow of the city: demographic processes and emerging conflicts in the rural-urban fringe of the Hungarian agglomerations. **Geographica Pannonica**, Vol. 22. No. 1. 2018. pp. 14–29.
- Sass Magdolna** – **Gál Zoltán** – Juhász Bálint: The impact of FDI on host countries: the analysis of selected service industries in the Visegrad countries. **Post-Communist Economics** 2018: p. Article in press. (2018)

PROGRAMAJÁNLÓ

2018. JÚLIUS—SZEPTEMBER

Előadások külföldön

Időpont	Helyszín	Konferencia	Előadó	Előadás címe
VII.24—28.	Köln, Németország	<i>5th Global Conference on Economic Geography 2018 "Dynamics in an Unequal World"</i>	Nagy Erika, Nagy Gábor	Austerity and rescaling of state power: Means of fixing marginality in peripheral economies of Europe?
			Jelinek Csaba, Pósfai Zsuzsanna, Gagyi Ágnes	Financialization and right-wing nationalist politics in Hungary - a case through housing
			Czirfusz Márton és tsai	Labour, financialisation of housing and the rescaling state in Hungarian second-tier cities
VII.25—27.	Mauritius	<i>World Finance Conference</i>	Kóczy László	Does risk sorting explain bubbles?
VII.26—29.	Portland, Oregon, USA	2018 Annual Meeting of the Rural Sociological Society	Nemes Gusztáv, Sarah Brown	Rural case studies from Hungary and the United States illustrate connections between funding streams and social innovation
VII.28—VIII.2.	Vancouver, Kanada	<i>International Association of Agricultural Economists (IAAE) 30.th international conference</i>	Bakucs Zoltán	Analysis of Regional development Convergence at Sub-National Level. The Case of Hungary
VIII.14—17.	Stockholm, Svédország	<i>15th EASA Biennial Conference Staying, Moving, Settling</i>	Kovai Cecília	Ethnicity as an instrument for social reproduction in Hungarian small towns
VIII.20—24.	Elenite, Bulgária	<i>17th International Business and Economics Conference</i>	Kiss Károly Miklós	Role of industry relatedness in product diversification
VIII.24—28.	Amszterdam, Hollandia	<i>BEAM - ABEE Workshop Experimental and Behavioral Analyses in Macroeconomics and Finance</i>	Kiss Hubert János	Who runs first in bank runs?
VIII.27—31.	Köln, Németország	<i>33rd Annual Congress of the European Economic Association, 71st European Meeting of the Econometric Society, EEA-ESEM</i>	Kónya István	Job finding and participation rates in the OECD: identification with job tenure data
			Krekó Judit	Effect of Employment tax incentives: the case of disability quota in Hungary
VIII.28—31.	Cork, Írország	<i>58th ERSA Congress Places for People: Innovative, Inclusive and liveable Regions</i>	Bisztray Márta	1. Do friends follow each other? FDI network effects in Central Europe 2. The effect of foreign-owned large plant closures on nearby firms
			Csáfordi Zsolt, Lőrincz László	Inter-firm labor mobility networks: The effect of network characteristics on intra-industry productivity differences
			Páger Balázs	The role of business aspirations in high-growth oriented entrepreneurial activity
			Lőrincz László	Inter-firm labor mobility networks: The effect of network characteristics on intra-industry productivity differences
VIII.30—IX.1.	Matera, Olaszország	<i>European Network for Collaboration on Kidney Exchange Programmes, project meeting</i>	Biro Péter	Kidney exchange practices in Europe
IX.3—7.	Brno, Csehország	<i>6th Moravian Conference on Rural Research - Eurorural '18</i>	Lennert József	Will the last one out turn off the lights? - Demographic scenarios for the Hungarian rural areas
IX.4—5.	Lisszabon, Portugália	<i>Fifty Years of Local Governance 1980—2030, International Conference</i>	Virág Tünde	Constructing space through (un)just development?
			Keller Judit	Lost in transformation? The implementation of spatial justice in a multi-level System
VIII.5—7.	Cambridge, Massachusetts USA	YSI Workshop: Innovation, Economic Complexity and Economic Geography	Tóth Gergő, Elekes Zoltán, Juhász Sándor	Inter-regional patent collaboration networks: Geographical, technological and social network effect in Europe
IX.6—8.	Varsó, Lengyelország	<i>15th European Association for Comparative Economic Studies Conference</i>	Weiner Csaba	Hungarian, Polish and Lithuanian methods of managing security of energy supply and gas diversification
			Sass Magdolna	The internalisation of Richter Gedeon; Who really invests in Central and Eastern Europe?
XI.12—14.	Krakkó, Lengyelország	<i>5th Annual AIB-CEE Chapter Conference</i>	Sass Magdolna	1. Post-transition multinationals 2. Asian FDI in Hungary
IX.13—15.	Varsó, Lengyelország	<i>ETSG 2018, 20th Annual Conference, SGH Warsaw School of Economics</i>	Bisztray Márta	Do friends follow each other? FDI network effects in Central Europe
IX.13—15.	Lyon, Franciaország	<i>30th Annual European Association of Labor Economics Conference</i>	Reizer Balázs, Pető Rita	Gender differences in skill content of jobs
			Lóvász Anna	Gender differences in the effect of subjective supervisory feedback
IX.22.	Lund, Svédország	Workshop on Frontiers in Market Design	Biro Péter	Complexity of finding Pareto-efficient allocations of highest welfare
IX.26—28.	Zadar, Horvátország	<i>17th International Conference on Operational Research KOI 2018</i>	Ágoston Kolos Csaba	New formulations for college admission problem with common quotas

Előadások itthon

Időpont	Helyszín	Rendezvény	Előadó	Előadás címe
IX.27–28.	Kecskemét	III. Gazdálkodás és menedzsment Tudományos Konferencia, Neumann János Egyetem, Kertészeti és Vidékfejlesztési Kar	Hoyk Edit Farkas Jenő Zsolt	A kultúrtájak lehatárolása és a vidékfejlesztés
			Hoyk Edit	Klímaváltozás és adaptáció – a zöld infrastruktúra szerepe városi környezetben
			Lennert József	Az utolsó majd lekapcsolja a villanyt? A magyar vidék jövője különböző demográfiai forgatókönyvek tükrében

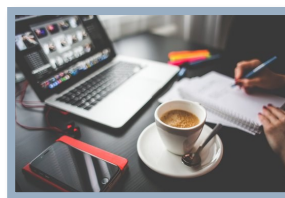
Aktuális programok

augusztus 9–10. Budapest, Nyári Műhely 2018 MTA KRTK KTI

szeptember 6. Budapest, VGI csütörtöki műhelybeszélgetések, Somai Miklós: Brexit – aktualitások és várakozások
Helyszín: MTA Humán Tudományok Kutatóháza, 1097 Budapest, Tóth Kálmán u. 4., földszint 11-es terem

ÜZENŐFAL

Munkatársat keresünk

A KRTK Világ gazdasági Intézete felvételt hirdet *tudományos titkár, projekt asszisztens* munkakör betöltésére.

A pályázatok benyújtásának határideje: 2018. július 27.

Bővebb információt a [honlapunkon olvashatnak](#).

Hírlével szerkesztője: Balabán Zsuzsa
Olvasószerkesztő: Patkós Anna

Feliratkozás/leiratkozás:
balaban.zsuzsa@krtk.mta.hu

Központi titkárság: 1097 Budapest, Tóth Kálmán utca 4. E-mail: titkarsag@krtk.mta.hu

Közgazdaság-tudományi Intézet, 1097 Budapest, Tóth Kálmán utca 4. Telefon: (+36-1) 309-2652, Fax: (+36-1) 309-2650, E-mail: kti.titkarsag@krtk.mta.hu

Világ gazdasági Intézet, 1097 Budapest, Tóth Kálmán utca 4., Telefon: (+36-1-) 309-2643, Fax: (+36-1-) 309-2624, E-mail: vgi.titkarsag@krtk.mta.hu

Regionális Kutatások Intézete, 7621 Pécs, Papnövelde u. 22., Postacím: 7601 Pécs, Pf. 199., Telefon: (+36-72) 523 800, Fax: (+36-72) 523 803, E-mail: rkk@rkk.hu

Alföldi Tudományos Osztály, 6000 Kecskemét, Rákóczi út 3., Postacím: 6001 Kecskemét, Pf. 261., Telefon: (+36-76) 502 840, Fax: (+36-76) 502 849

5600 Békéscsaba, Szabó D. u. 40-42., Telefon: (+36-66) 328 577, Fax: (+36-66) 441 801

Dunántúli Tudományos Osztály, 7621 Pécs, Papnövelde u. 22., Postacím: 7601 Pécs, Pf. 199., Telefon: (+36-72) 523 823, Fax: (+36-72) 523 822

Közép- és Észak-magyarországi Tudományos Osztály, 1097 Budapest, Tóth Kálmán utca 4., Telefon: (+36-1) 309 2684, Fax: (+36-1) 309 2688

Nyugat-magyarországi Tudományos Osztály, 9022 Győr, Liszt Ferenc u. 10., Postacím: 9002 Győr, Pf. 420. Telefon: (+36-96) 516 570, Fax: (+36-96) 516 579

